

Notitie

Onderwerp: Internetconsultatie Klimaatplan 2025 - 2035
Datum: 5 december 2024
Aan: Ministerie van Klimaat en Groene Groei
Van: Vereniging Afvalbedrijven

Inleiding

De Vereniging Afvalbedrijven (VA) vertegenwoordigt een groot deel van het Nederlandse afvalbedrijfsleven in de gehele afval- en recyclingketen. Ruim 65% van het in Nederland vrijkomende afval wordt door onze leden ingezameld en verwerkt en zij hebben daarmee een belangrijke rol in de transitie naar de circulaire economie en een duurzame samenleving. De VA heeft kennisgenomen van de internetconsultatie Klimaatplan 2025-2035. Wij maken graag gebruik van de geboden gelegenheid om enkele aandachtspunten en uitdagingen te benoemen bij het behalen van de klimaatdoelstellingen.

Ketenperspectief

De afvalsector helpt de maatschappij om het afval dat zij creëert op te ruimen en zo hoogwaardig mogelijk te verwerken. In Nederland wordt bijna 80% van ons afval gerecycled. Afval dat niet (meer) te recycleren is, wordt verbrand of gestort als het afval niet brandbaar is. Door de omslag van storten naar verbranden en vervolgens recycling, heeft de Nederlandse afvalsector sinds 1990 al een CO₂-reductie van 70% gerealiseerd. Daarnaast is er bijgedragen aan emissiereductie elders in de ketens door het terugwinnen van materialen en energie. De sector wil verdere stappen zetten en een nóg grotere bijdrage leveren aan de klimaat- en recyclingdoelen. De recyclingmarkt verkeert echter in zeer zwaar weer. Door de concurrentie van 'virgin' grondstoffen en geïmporteerd recyclaat van buiten Europa kunnen de recyclers hun recyclaat niet afzetten. Wat nodig is zijn maatregelen die zorgen voor een goede afzetmarkt voor recyclaat, zoals circulaire inkoopdoelen en een verplicht aandeel recyclaat. Maatregelen aan de 'achterkant' van de keten, die het verwerken van sorteer- en recyclingresiduen, en daarmee recyclaat, duurder maken helpen niet. Op deze wijze wordt hoogwaardig sorteren en recycleren uit de markt geprijsd met als gevolg dat afval een laagwaardiger bestemming krijgt. Voor de transitie naar een circulaire economie en duurzame samenleving moet naar de hele keten van afval- en recycling gekeken worden en hoe deze op elkaar ingrijpen. Deze zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Daarnaast kan Nederland Europa helpen met de transitie naar de circulaire economie. In veel Europese landen wordt nu nog veel afval gestort. Ook bij de overstap van storten naar recycling is er nog behoefte aan Europese verbrandingscapaciteit voor de reststromen en daarbij kunnen de Nederlandse installaties ondersteuning bieden. Lidstaten kunnen elkaar van dienst zijn om zo tot een zo optimaal mogelijk stelsel van afvalverwerking te komen, zoals vastgelegd in de Europese Kaderrichtlijn Afvalstoffen. Door het benutten en delen van elkaars verwerkingscapaciteit voor recyclebaar en brandbaar afval ontstaan grote kansen voor een forse afname van broeikasgasemissies in Europa. Dit biedt ook kansen voor de Nederlandse maakindustrie om het eigen grond- en brandstoffenportfolio verder te verduurzamen, onder andere door het benutten van recyclebare grondstoffen.

Voor de klimaatdoelstellingen is het van belang een breed perspectief in ogenschouw te nemen en daarbij te kijken naar de onderlinge samenhang van de hele keten, in zowel binnen- als buitenland.

Emissieperspectief

De klimaatdoelstellingen zijn voornamelijk gericht op scope 1 emissies, er komt (meer) aandacht voor scope 2 en 3 emissies bij de circulaire economie, maar er is nog weinig tot geen aandacht voor vermeden emissies. Deze laatste zijn met name voor de afval- en recyclingsector van belang. Door het terugwinnen van materialen en energie zorgen de afval- en recyclingbedrijven ervoor dat elders in de keten CO₂-emissies worden vermeden doordat geen primaire grondstoffen en/of fossiele brandstoffen hoeven te worden ingezet. De vermeden emissies die de afvalsector realiseren betekenen een vermindering van scope 2 en/of 3 emissies voor andere sectoren; gezamenlijk worden zo de emissies in de gehele keten gereduceerd, ook buiten de landsgrenzen. Het is daarom van belang dat deze emissies (scope 2, 3 en vermeden emissies) meetbaar worden gemaakt en gewaardeerd. Daarnaast ligt de aandacht voornamelijk op fossiele emissies, maar ook negatieve emissies kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het realiseren van de klimaatdoelstellingen. Binnen de afvalsector zijn hiervoor diverse mogelijkheden, zoals biogene CO₂ opslaan in de ondergrond en/of vastleggen in producten. Een belangrijke randvoorwaarde is de erkenning van negatieve emissies voor onder meer het mitigeren van de CO₂-heffing Industrie.

Om de meest efficiënte en optimale emissiereducties in Nederland (en daarbuiten) te realiseren moeten alle emissies in ogenschouw genomen worden, scope 1, 2, 3 en vermeden emissies, met aandacht voor emissies van zowel fossiele als biogene oorsprong.

Handelingsperspectief

Afvalverbrandingsinstallaties kunnen CO₂ afvangen en beschikbaar stellen voor zowel hergebruik als opslag. Echter, *Carbon Capture and Usage* (CCU) wordt niet erkend als emissiereductie in de systematiek van de CO₂-heffing. In het kader van circulariteit heeft het benutten van CO₂ als grondstof (CCU) de voorkeur. Omdat CO₂ uit AVI's voor het merendeel bestaat uit groene CO₂, is deze CO₂ interessant voor verduurzaming van andere sectoren zoals bijvoorbeeld de glastuinbouw. Deze vorm van ketensamenwerking wordt echter niet gefaciliteerd door de regelgeving.

Op dit moment is *Carbon Capture and Storage* (CCS) voor afvalverbrandingsinstallaties de enige manier om emissie te reduceren die meetellen voor de vermindering van de CO₂ heffing. Echter, CCS is op de voor de heffing vereiste termijn niet haalbaar. Grote onzekerheden op het gebied van benodigde infrastructuur en opslagcapaciteit, maar ook de doorlooptijden van de investeringen en vergunningen spelen een grote rol. Veranderende doelstellingen en marktomstandigheden als gevolg van beleidswijzigingen, netcongestie en gestegen energieprijzen helpen het huidige investeringsklimaat niet. De business case is voor AVI's bovendien extra ingewikkeld door de samengestelde oorsprong van de emissies (2/3 biogeen en 1/3 fossiel). Erkenning van negatieve emissies kan ervoor zorgen dat bedrijven aan de klimaatdoelen kunnen bijdragen.